

Rendezés

A főlőspéldányok rendezése során (a begyűjtött anyag értékelő válogatásával) részben az újraelosztásához és tartalékolásához való előkészítést, részben a használhatatlan anyag selejtezését tervezzük végrehajtani. Alapkövetelmény minden könyvtárilag használható példány megőrzése és eljuttatása oda, ahol valóban használni is tudják; ugyanakkor az értékét veszített, könyvtárilag használhatatlan anyag egyszerűs mindenkorra kikerüljön a könyvtári forgalomból.

A könyvtárilag használható könyvek újraelosztására való előkészítésnél két szempontot tartottunk szem előtt:

Az egyik elgondolás szerint a könyvtári hálózatok közül elsősorban az iskolainak adható át a főlősananyag tekintélyes hányada. Az igények felmérésére Veszprém megye főlőspéldányanyagából egy 378 tételes címjegyzéket állítottunk össze és juttattunk el az Országos Pedagógiai Könyvtárhoz véleményezésre és igénybejelentésre. A közölt címjegyzékből az OPK mint az iskolai könyvtárak hálózati központja 182 művet (48,1%) igényelt, 37 művet korlátlan, 145 művet (a szükséglet előzetes felmérése nélkül is) aránylag magas példányszámban. Így mivel ez az út járhatónak látszik, az iskolai (tanulói és nevelői) könyvtárak törzsanyagának címjegyzéke alapján nekik külön is tartalékolunk.

Sallai István, a KMK Módszertani osztályának vezetője *A könyvtáros hasábjain* („Mit várnak a könyvtárak a tíz éves Könyvtárellátótól”, 1962. évi 9. szám) a közművelődési könyvtárak használatára alkalmas könyvekből antikvár részleg létesítését javasolta a Könyvtárellátó keretében. Mivel a községi könyvtárakban a törzsanyagból még nagyon sok hiányzik, a Könyvelosztó keretében — az ötlet alapján — olyan központi gyűjteményt tervezünk létrehozni (ha ennek feltételei a főlőspéldányok rendezése során megteremtődnek), amely a későbbiekben az iskolai, a tanácsi és a szakszervezeti könyvtárak szükségletét szolgálhatná, mégpedig nem alkalmi újraosztás formájában, hanem állandó jelleggel.

A közművelődési könyvtárak főlőspéldányainak ez a tervezett és ma már megindult központi begyűjtése és rendezése igen fontos vállalkozás, melynek véghezvitele az elfekvő könyvek ezreit, tizezreit nehéz teherként hurcoló közművelődési könyvtárak által bizonyára méltányolt tett lenne. A használható könyvanyag kiválogatása, áttekinthető és mozgatható állapotba tétele a központi duplumraktár keretében pedig nyilván gazdaságosabb megoldás lenne, mint a megyei könyvtáraknál.

Míndez persze még csupán terv, jöllehet a munka már megindult. Ugyanis a főlőspéldányok központi begyűjtése és rendezése csak akkor éri el célját, ha a munka nem húzódik el hosszú évekig. Márpedig éppen itt mutatkoznak nyugtalanító jelek. A kérdés jó és gyors megoldása a Könyvelosztón nem fog múlni. Az illetékesek megértése és állandó támogatása kell azonban ahhoz, hogy a tervből valóság is legyen.

Horváth Viktor

Könyvtári adat egy halottsirató versben

A széki Telekiek és az iktári Bethlenek nevével gyakran találkozunk a magyar irodalomtörténetben. Mind a két nagymúltú erdélyi grófi családnak sok tagja tett szert megérdemelt hírré írói, tudományos és irodalompartoló tevékenységével. Teleki Sámuel (1739—1822) és Bethlen Zsuzsánna házasságába mindkét fél családi örökségként vitte a literátus hajlamot. A férfi, Kazinczy szerint, nyolczázezer forintot költött könyvekre, s mintegy negyvenezer kötetnyi gyűjteményt, melynek katalógusát is kinyomatta, végrendeletében nyilvános használatra engedte át. (Ez a híres marosvásárhelyi Teleki-téka.) Felesége különösen a magyar könyvek szeretetével tűnt ki. Érdekes bizonyítéka ennek az a verses búcsúztató, melyet az irodalmárkodó bécsi orvosdoktor, Sándorffi József írt a főúri

hölgy halálakor. Ebben egyéb dicséretet közt a következőket olvashatjuk:

*A' Magyar Minerva jajgatva
Könyvezi e' hív Dajkáját
'S ruháit félig meg szaggatva
Nyitja meg ily szókra száját:
Ezen tizen-nyöltzadik Százban
Úgy mond! Pátrónám Ó vala.
S' a' róla maradt Könyves Házban
Jajgat. — Hogy ez is ki-hala.
Mely'k úgymond az a' Magyar Dáma
Ki szeretetre így vágy?
Hogy szép Magyar Könyvei' száma
Ennyi volna...*

Valóban erősen kellett szeretnie Bethlen Zsuzsánnának a könyveket, ha még a halotti búcsúztató is — e műfajban alkalmasint páratlanul — megemlékezett erről a tulajdonságáról. (— k —)